

Sharpeville, 1960; Soweto, 1976; tot Sud-àfrica, el 1985, amb l'estat d'excepció decretat el 21 de juliol a 36 districtes: aquest és el tríptic que ofereix el gran país de la punta sud africana en vint-i-cinc anys des de la separació de la Commonwealth, en els quals s'ha demostrat la inviabilitat d'un *apartheid*, que pot, però, encara durar, per la repressió, un temps inimaginable.

Les víctimes i les protestes populars que tingueren lloc als anys 60 i 76 foren ben poca cosa comparades amb els 500 morts dels últims dotze mesos i amb la creixent consciència per part del 23 milions de negres, més del vuitanta per cent de la població, que el seu país ja no pot continuar més en les mans d'un quinze per cent, la minoria blanca.

La creixent violència des del setembre passat, que ha desembocat en l'actual estat d'excepció, s'escau precisament quan, després de l'*apartheid* dur de la dècada dels seixanta i de l'*apartheid* pragmàtic dels setanta, de Vorster, s'ha passat ara a una reforma institucional propiciada per Botha, que ha mostrat només en uns mesos la seva total ineficàcia. Aquesta reforma ha ampliat els

Ernest Udina

El tríptic sud-africà

La posició de l'administració Reagan, condemna verbal i suport econòmic, s'hauria de veure contrastada per una enèrgica actitud d'Europa, si estigués unida.

drets del negre en terra blanca, mentre s'anuncia la derogació de la llei que prohibeix les relacions sexuals entre blancs i no-blancs, i s'ha arribat, fins i tot, a un acord de pau amb Moçambic, en l'intent de firmar-ne un amb Angola. La principal reforma ha consistit, però, en la curiosa creació de tres parlaments, un per als quatre milions i mig de blancs, un altre per als dos milions i mig de mestissos i un tercer per als 800.000 indis. Marginalitzats totalment, en canvi, els 23 milions de negres. La poca participació electoral ja augurava un fracàs d'aquest invent de Botha, que ell mateix vingué a explicar a diversos dirigents europeus, en un ambient de fortes protestes al carrer, a la República Federal Alemanya i a Gran Bretanya.

Tota reforma que no comenci per aplicar el principi tan elemental d'un ho-

me, un vot, és evidentment abocada al fracàs. Més encara quan aquesta restricció electoral apareix, no solament com el fruit d'un sistema de racisme irracional en el segle XX, sinó que és també un sistema brutal d'explotació de la mà d'obra barata. Aquestes realitats queden encara més paleses amb la crisi econòmica, de la qual tampoc no escapa el país que els blancs *afrikaner* volen presentar com un paradís. El greu problema per a Botha és que no solament anirà en creixença la radicalitat de la població negra sinó que s'està esberlant la pròpia base social, amb la divisió dels blancs entre les posicions dures dels qui voldrien tornar a l'*apartheid* pur i consideren el primer ministre un traïdor, i els liberals, que volen tendir ponts de diàleg mentre acusen Botha de crear un ambient de guerra civil.

En la situació a què s'ha arribat el gran dilema és si a Sud-àfrica és possible un canvi o ja apareix com única via de solució una guerra civil.

Caldria aprofitar les postures de canvi, segons els països occidentals i especialment França, tenint, a més, en compte l'esperit dialogant del bisbe Desmond Tutu i del mateix líder empresonat Nelson Mandela. Els ponts de diàleg, però, semblen trencats i les falses reformes de Botha no ajudaran a reconstruir-los.

Com en tants països, que van de Llatinoamèrica al sud-est asiàtic, la clau de la situació està més en mans dels Estats Units que dels mateixos dirigents sud-africans. Però, com de costum, la posició de l'administració Reagan passa contradictòriament de la condemna verbal al ple suport econòmic. Per això, els països de la CEE tornen a aparèixer com a indispensables per trobar una via negociadora. És un nou terreny, on Europa, si estigués unida, i en aquest cas és ben difícil, per la tradicional postura britànica, podria jugar un paper fonamental, en l'encara il·luminat trencament del condomini mundial per part de les dues grans potències.

Restaurant

Casa

**CUINA VALENCIANA
I DEL MERCAT**

Diumenges, tancat

Carrer de la Reina, 17.
Tel. 227 05 25. XÀTIVA

LA ABUELA

DES DE 1950